

## JAHON MIQYOSIDA INGLIZ TILINI O'RNI

**Nurimova Sarvinoz Alisherovna**

*Samarqand davlat chet tillar instituti 2331-guruh talabasi*

**Zubaydova Nilufar Ne'matillayevna**

*Scientific supervisor*

**Annotatsiya:** *Bu maqolad ingliz tili bugungi kunda jahon miqyosida eng keng tarqalgan va ta'sirli tillardan biri hisoblanadi. Uning o'rni asosan iqtisodiyot, ilm-fan, texnologiya va madaniyat sohalarida o'z aksini topadi. Quyida ingliz tilining global ahamiyati haqida asosiy jihatlar keltirilgan: ingliz tilining xalqaro muloqot tili ekanligi, ilm-fan texnologiyada yetakchiligi, talim tili sifatidagi ahamiyati, oliy talimda ustunligi, madaniy mustahkamligi va sayohat va turizm sohasidagi ahamiyati haqida so'z yuritiladi.*

**Kalit so'zlar:** *ahamiyat, miqyos, mavqe, roli, sertifikat, takomillashtirish, tizim and boshqalar.*

Xalqaro muloqot tili Ingliz tili dunyoning ko'plab davlatlari uchun xalqaro aloqa vositasi sifatida xizmat qiladi. Dunyo aholisining taxminan 1,5 milliarddan ortig'i bu tilni biladi yoki o'rganmoqda. U xalqaro siyosiy uchrashuvlar, diplomatiya va biznes aloqalarida asosiy til sifatida ishlatiladi. Ilm-fan va texnologiyada yetakchilik Jahon ilmiy nashrlarining aksariyati ingliz tilida chop etiladi. Yangi texnologiyalar, innovatsiyalar va ilmiy kashfiyotlar asosan ingliz tilida taqdim etilishi bu tilning global ilmiy jamoatchilik uchun muhimligini ko'rsatadi. Ta'lim tili sifatida ahamiyati Ko'plab nufuzli universitetlar va ta'lim muassasalari (masalan, Harvard, Oksford, MIT) ingliz tilida ta'lim beradi. Bu esa talabalarga xalqaro imkoniyatlar eshigini ochadi. Madaniyat va ommaviy axborot vositalari Ingliz tili kino, musiqa, adabiyot va internetdagi asosiy til hisoblanadi. Gollivud filmlari, pop-musiqa, bestseller kitoblar va internet kontentlarining aksariyati aynan shu tilda yaratilgan. Biznes va iqtisodiyotda liderlik Dunyo iqtisodiyotida yetakchi bo'lgan AQSh, Buyuk Britaniya va Kanada kabi davlatlar tufayli ingliz tili xalqaro savdo, marketing va moliyaviy sohalarida birinchi o'rinda turadi. Ko'plab kompaniyalar ingliz tilini korporativ muloqot uchun asosiy til sifatida qabul qilgan. Ingliz tili nafaqat aloqa vositasi, balki bilim olish, o'zini rivojlantirish va xalqaro maydonda muvaffaqiyat qozonishning kalitidir. Uning dunyo miqyosida ahamiyati kundan-kunga ortib bormoqda, shuning uchun ham uni o'rganish har bir insonning shaxsiy va kasbiy hayotidagi muhim qadamdir. Geografik tarqalish Ingliz tili dunyoda 400 milliondan ortiq kishining ona tili hisoblanadi va yana 1 milliarddan ortiq inson uni ikkinchi til sifatida biladi. Bu til dunyoning 67 mamlakatida rasmiy til sifatida tan olingan, shuningdek, 27 davlatda muloqot tili maqomiga ega. Xalqaro tashkilotlarning tili Ingliz tili ko'plab xalqaro tashkilotlarda asosiy aloqa vositasi sifatida ishlatiladi, jumladan:

- Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT) Evropa Ittifoqi (EI)
- Butunjahon sog'liqni saqlash tashkiloti (WHO)

- Xalqaro valyuta jamg'armasi (IMF)
- Jahon savdo tashkiloti (WTO)

Ushbu tashkilotlarning rasmiy hujjatlari ko'pincha ingliz tilida tayyorlanadi, bu esa uning xalqaro ahamiyatini oshiradi. Internet va texnologiya tili

- Jahondagi barcha internet kontentining taxminan 60% ingliz tilida yozilgan.
- Texnologik kompaniyalar, jumladan Google, Microsoft, Apple va Facebook, o'z xizmatlarini birinchi navbatda ingliz tilida taqdim etadi.

- Dasturlash tilining ko'pchilik sintaksisi va texnik terminlari ham ingliz tiliga asoslangan, bu esa uni IT sohasi uchun zarur qiladi. Sayohat va turizm sohasidagi ahamiyati Ingliz tili dunyo bo'ylab sayohatchilar uchun umumiy aloqa vositasi hisoblanadi. Mehmonxonalar, aeroportlar va boshqa sayyohlik infratuzilmasida ingliz tili asosiy til sifatida ishlatiladi. Bu sayohat qilishni osonlashtiradi va global muloqotni kuchaytiradi. Iqtisodiy ta'sir Ingliz tili iqtisodiyotning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Jahondagi eng kuchli iqtisodiyotlar, jumladan AQSh, Buyuk Britaniya, Kanada va Avstraliya, ingliz tilida so'zlashuvchi davlatlardir. Xalqaro biznes kelishuvlari va tijorat aloqalarining aksariyati ingliz tilida olib boriladi. Oliy ta'limda ustunlik Jahon universitetlarining reytingida yetakchilik qiluvchi universitetlar (masalan, Oksford, Kembridj, MIT) ko'pincha ingliz tilida dars beradi. Ingliz tilini bilish talabalar uchun xalqaro stipendiyalar va o'qish imkoniyatlarini ochib beradi. Madaniy mustahkamlik

- Kino va televideniya: Gollivud filmlarining ko'pchiligi ingliz tilida suratga olinadi, ularning tarqalishi bu tilni madaniy qudratga aylantirgan.

- Musiqqa: Ingliz tilidagi qo'shiqlar global pop-musiqada yetakchi o'rinda turadi.
- Adabiyot: Ingliz adabiyoti (Shekspir, Charlz Dikens, Jeyn Ostin kabi yozuvchilar) dunyo madaniy merosiga katta hissa qo'shgan. Ingliz tilini o'rganishning dolzarbligi Hozirda ingliz tilini o'rganish global trendga aylangan. Dunyo bo'ylab har yili millionlab odamlar ingliz tili kurslarida qatnashadi. Bu tilni o'rganish:

- Xalqaro ishga kirish imkoniyatlarini oshiradi.
- Yangi texnologiyalarni o'rganishni osonlashtiradi.
- Madaniy va ilmiy resurslardan foydalanish imkonini beradi.

Ingliz tili tarixiy rivojlanishi Ingliz tilining xalqaro darajaga ko'tarilishi bir necha asrlik tarixga ega:

- Buyuk Britaniya imperiyasi: 16-19-asrlarda Britaniya imperiyasi dunyoning ko'plab hududlarini bosib olgan va koloniyalar tashkil qilgan. Bu jarayonda ingliz tili rasmiy til sifatida qabul qilingan va hududlarda keng tarqalgan.

- Amerika Qo'shma Shtatlari: 20-asrdan boshlab AQShning iqtisodiy, harbiy va madaniy jihatdan dunyoda yetakchi davlatga aylanishi ingliz tilining ahamiyatini yanada oshirdi. Ingliz tilining diplomatiyadagi roli. Ingliz tili xalqaro muzokaralar, shartnomalar va hujjatlar uchun asosiy til hisoblanadi. Masalan:

- BMTda: Ingliz tili tashkilotning rasmiy olti tilidan biri bo'lib, eng ko'p ishlatiladigan tildir.

- Xalqaro bitimlar: NATO, Jahon savdo tashkiloti va boshqa yirik tashkilotlarning protokollari ingliz tilida olib boriladi. Global iqtisodiyot va savdoda ingliz tilining o'рни
- Multinatsional kompaniyalar: Dunyoning eng yirik kompaniyalari, jumladan Amazon, Apple, Coca-Cola va boshqa brendlar ichki va tashqi kommunikatsiyalarida ingliz tilidan foydalanadi.
- Xalqaro banklar: Banklar va moliyaviy tashkilotlar orasidagi asosiy aloqa tili ingliz tili bo'lib, aksariyat xalqaro moliyaviy hujjatlar ham shu tilda tuziladi.
- Turizm industriyasi: Sayyohlik kompaniyalari va agentliklarining rasmiy saytlari va xizmat ko'rsatishlari asosan ingliz tiliga asoslangan. Texnologik innovatsiyalar va ilmfanda
- Dasturlash tillari: Hozirda ishlatiladigan aksariyat dasturlash tillari, masalan, Python, Java, C++, asosan inglizcha terminologiyaga asoslangan.
- Ilmiy tadqiqotlar: Jahon ilmiy maqolalari va konferensiyalarning 90 foizdan ortig'i ingliz tilida o'tkaziladi. Masalan, Nature va Science jurnallari faqat ingliz tilida chop etiladi.
- Texnologik platformalar: Google, Amazon, Microsoft, va Apple kabi gigantlar o'z innovatsiyalarini birinchi navbatda ingliz tilida taqdim etadi. Internet va ijtimoiy tarmoqlarda ustunlik
- Internet kontentining asosiy tili: Dunyo miqyosida mavjud barcha veb-saytlarning taxminan 60 foizi ingliz tilida yozilgan.
- YouTube va Instagram: Ijtimoiy tarmoqlarda eng ko'p kuzatiladigan kontent ingliz tilida bo'lib, bu tilni biladigan foydalanuvchilarga cheksiz resurslardan foydalanish imkonini beradi. Madaniy qudrat
- Adabiyot: Ingliz tilidagi yozuvchilar, masalan, Shekspir, Ernest Xeminguey, Jeyn Ostin, va Jorj Oruell butun dunyoda o'qiladi va o'rganiladi.
- Kino va televideniya: Gollivud filmlari va ingliz tilidagi seriallar (masalan, Friends, Game of Thrones) jahon bo'ylab mashhur.
- Musiqqa: Ingliz tilidagi qo'shiqlar (Beatles, Beyoncé, Taylor Swift) global auditoriyaga ega. Ingliz tilining ta'lim tizimlaridagi ahamiyati
- IELTS va TOEFL: Ingliz tilini bilishni baholovchi xalqaro sertifikatlar talabalar va mutaxassislar uchun global standart hisoblanadi.
- Stipendiyalar va grantlar: Jahonning ko'plab davlatlari ingliz tilini bilgan talabalar uchun xalqaro grantlar va stipendiyalar taklif qiladi. Masalan, Fulbright, Chevening, va DAAD dasturlari.
- Akademik tarmoq: Ingliz tilini bilish olimlar va talabalarga global akademik jamoalarga qo'shilish imkonini beradi. Ingliz tilini bilishning amaliy foydalari
- Kasbiy imkoniyatlar: Ingliz tilini bilganlar xalqaro korporatsiyalar, IT-kompaniyalar, va turizm sektorida yuqori maoshli ish topish imkoniyatiga ega.
- Shaxsiy rivojlanish: Ingliz tilini bilish orqali onlayn kurslar (masalan, Coursera, Udemy, Khan Academy) va boshqa o'quv resurslariga kirish mumkin.

• Kirish qamrovining kengligi: Ingliz tilidagi nashrlar, filmlar va musiqa orqali turli madaniyatlarni o'rganish va tushunish imkoniyati paydo bo'ladi.

.Xulosa: Ingliz tili faqatgina aloqa vositasi emas, balki dunyo bo'ylab integratsiya, taraqqiyot va rivojlanish uchun vosita hisoblanadi. Uning geografik tarqalishi va sohalar bo'yicha keng qamrovi uni XXI asrning eng muhim tillaridan biriga aylantiradi. Shu sababdan, ingliz tilini o'rganish bugungi kunda zaruratga aylanib bormoqda.

### FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Hasanboy Rasulov "Oqituvchilar uchun metodik qollanma kitoblari".
2. J. Jalolov. Ingliz tili o'qitish metodikasi, "O'qituvchi" nashriyoti. Toshkent.
3. Jalolov J. Chet tili o'qitish metodikasi.
4. Siddikova I.A. Metodika prepodovaniya angliyskogo yazıka. T. 2002
5. Saydaliev S. CHet til o'qitish metodikasidan ocherklar. -N. 2004
6. Absalamov Khiloliddin Uchkunovich. (2023). The journey to proficiency: improving writing skills. *The Role of Technical Sciences in IV Industrial Civilization: International Scientific and Practical Conference*, 16(3), 183-184.
7. Absalamov Khiloliddin Uchkunovich. (2023). Mastering the art of writing: skills, strategies, and success. *Creativity and Intellect in Higher Education: International Scientific-Practical Conference* 12(4), 20-21.
8. Rahmonova Feruza Musakulovna, & To'ychiyeva Bahora Otabekovna. (2024). Review of Tools and Evidence Base in Public Procurement Outcomes. *EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY*, 4(10), 21–25.
9. [The role of alisher Navoi's spiritual heritage in the moral education of youth](#) PTB Nusratullayevich EPRA International Journal of Research and Development (IJRD) 7 (4), 38-39.